

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра народної хореографії

НАРОДНИЙ КОСТЮМ

Програма та навчально-методичні матеріали дисципліни
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 024 Хореографія
освітньої програми Народна хореографія

Харків, 2022

УДК 391(=161.2)(073)
Н 30

Друкується за рішенням ради факультету хореографічного мистецтва
(протокол №1 від 16.08.2021 р.)

Рекомендовано кафедрою народної хореографії
(протокол №1 від 16.08.2021 р.)

Рецензент

Каріна ОСТРОВСЬКА, заслужений працівник культури України,
завідувач кафедри народної хореографії факультету хореографічного
мистецтва Харківської державної академії культури, доцент.

Укладач:

Олена КУРДУПОВА, старший викладач кафедри народної
хореографії Харківської державної академії культури

Н 30 Народний костюм : програма. та навч.-метод. матеріали
дисципліни для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня спец. 024 «Хореографія», освіт. програми Народна хореографія /
Харків. держ. акад. культури ; уклад. О. М. Курдупова – Харків : ХДАК,
2022. – 41 с.

Навчальна дисципліна «Народний костюм» є вибіркоvim компонентом
з циклу професійної підготовки бакалаврів. Зміст дисципліни
знайомить з описом національного одягу, розкриває основні принципи
сценічного оформлення хореографічної вистави.

Дисципліна розрахована на здобувачів вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня, слухачів системи підвищення кваліфікації та
післядипломної освіти.

УДК 391 (=161.2)(073)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Народний костюм»

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Вибіркова
Загальна кількість годин -90	Спеціальність 024 Хореографія Освітня програма Народна хореографія	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Ступінь: бакалавр	Лекції
		20 год.
		Семінарські
		10 год.
		Самостійна робота
		60 год. Вид контролю: залік 4 сем.

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 30/60

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета – ознайомлення з основними типами та різновидами складових елементів традиційного українського народного костюму; досконале вивчення особливостей народних костюмів мешканців різних регіонів України; вивчення основних типів та різновидів складових елементів традиційного народного костюму XIX ст. окремих країн і народів; ознайомлення із основними прийомами сучасної сценографії; формування практичних навичок по розробці та створенню ескізу танцювального костюму та ескізу оформлення сцени.

Завдання навчальної дисципліни:

- познайомити з функціями, етнографічними ознаками та з принципами класифікації народного одягу;
- розглянути принципи композиційної будови народних костюмів та їх складові елементи;
- познайомити з національним вбранням мешканців різних регіонів України XIX ст..;
- познайомити з традиційними назвами деталей одягу українського національного вбрання.
- познайомити з національним вбранням мешканців окремих країн XIX ст., передбачених програмою дисципліни;
- надати загальну характеристику танцювальним костюмам різних видів хореографічного мистецтва;
- розглянути основні складові елементи сценічного костюму, охарактеризувати виразні засоби танцювального костюму;
- познайомити з творчою діяльністю видатних сценографів та художників по костюмах;
- розглянути будову та термінологію сучасної сцени-коробки;
- розкрити основні принципи створення сценографії та вимоги до сценічного оформлення хореографічних вистав;
- сформувати навички по створенню ескізів танцювальних костюмів та ескізів оформлення сцени;
-

III. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності:

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та

закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності:

- здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної);
- здатність використовувати широкий спектр між дисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти; здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності;
- здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції;
- здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту;
- здатність дотримуватись толерантності у міжособистісних стосунках, етичних і добродійних взаємовідносин у сфері виробничої діяльності.

Програмні результати навчання

- мати навички, що дозволяють розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин;
- володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;
- розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності;
- відшуковувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності;
- розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва;

- володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора;

- аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності; мати навички викладання фахових дисциплін, створення необхідного методичного забезпечення і підтримки навчання здобувачів освіти;

- розвивати комунікативні навички, креативну і позитивну атмосферу в колективі.

Передумови для вивчення:

- мати особистий досвід використання сценічних костюмів для танцювального мистецтва;
- виявляти зацікавленість до народної творчості;
- виявляти обізнаність з термінології та обладнання сценічного приміщення.

Критерієм засвоєння теоретичного та практичного матеріалу дисципліни «Народний костюм» можна вважати досягнення мінімального порогового рівня у 60 балів.

Форми та методи навчання

Форми навчання: лекційні, семінарські заняття, самостійна робота.

Методи навчання: словесні (розповідь, пояснення), наочні (ілюстрація, демонстрація), методи стимулювання і мотивації, методи перевірки знань.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- письмове опитування або тестування;
- перевірка виконання домашніх завдань (малюнки окремих компонентів національного одягу, схематичне зображення типів крою);
- оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях;
- оцінювання ескізів танцювальних костюмів та ескізів оформлення сцени.

IV. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна складається з 3 розділів, які містять 27 тем, зв'язаних між собою змістовними складовими

1 РОЗДІЛ Народний костюм XIX ст. різних регіонів України містить 10 тем: Функції, класифікація та етнографічні ознаки народного костюму. Художні особливості українського костюму. Основні різновиди компонентів українського вбрання. Традиційне вбрання запорізьких козаків. Народний костюм Центрального регіону України. Народний костюм Слобожанщини. Народний костюм Поділля. Народний костюм Українського Полісся. Народний костюм Карпатського регіону України. Народний костюм південного регіону України.

2 РОЗДІЛ. Народний костюм XIX ст. різних країн і народів містить 12 тем: Російський народний костюм. Білоруський народний костюм. Польський народний костюм. Угорський народний костюм. Молдавський народний костюм. Іспанський народний костюм. Циганський народний костюм. Грузинський народний костюм. Кримсько-татарський народний костюм. Болгарський народний костюм. Єврейський народний костюм. Народний костюм різних країн XIX ст.

3 РОЗДІЛ Сценічне оформлення хореографічної вистави містить 5 тем: Сценографія та її роль в комплексі виразних засобів хореографічної вистави. Основні етапи розвитку театральної сцени та її обладнання. Обладнання та термінологія сучасної театральної сцени. Основні правила сценічного оформлення хореографічного твору. Танцювальний костюм: загальна характеристика та історичний розвиток.

V. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва розділів та тем	Усь ого	Ауд	Лек ц	Сем	Сам р
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Народний костюм ХІХ ст. різних регіонів України						
1	Функції, класифікація та етнографічні ознаки народного костюму	3	1	1	-	2
2	Художні особливості українського костюму	9	3	1	2	6
3	Основні різновиди компонентів українського вбрання	3	1	1		2
4	Традиційне вбрання запорізьких козаків	3	1	1	-	2
5	Народний костюм Центрального регіону України	3	1	1	-	2
6	Народний костюм Слобожанщини	3	1	1	-	2
7	Народний костюм Поділля	3	1	1	-	2
8	Народний костюм Українського Полісся	3	1	1	-	2
9	Народний костюм Карпатського регіону України	3	1	1	-	2
10	Народний костюм південного регіону України	3	1	1	-	2
Разом розділом		36	12	10	2	24
Розділ 2. Народний костюм ХІХ ст. різних країн і народів						
11	Російський народний костюм	3	1	1	-	2
12	Білоруський народний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
13	Польський народний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
14	Угорський народний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
15	Молдавський народний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
16	Іспанський народний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
17	Циганський народний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
18	Грузинський національний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
19	Кримсько-татарський народний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
20	Болгарський народний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
21	Єврейський народний костюм	1,5	0,5	0,5	-	1
22	Народний костюм різних країн ХІХ ст.	12	4	-	4	8
Разом за розділом		30	10	6	4	20

Розділ 3. Сценічне оформлення хореографічної вистави						
23	Сценографія та її роль в комплексі виразних засобів хореографічної вистави.	7,5	2,5	0,5	2	5
24	Основні етапи розвитку театральної сцени та її обладнання.	3	1	1	-	2
25	Обладнання та термінологія сучасної театральної сцени.	3	1	1	-	2
26	Основні правила сценічного оформлення хореографічного твору.	1,5	0,5	0,5	-	1
27	Танцювальний костюм: загальна характеристика та історичний розвиток.	9	3	1	2	6
Разом за розділом		24	8	4	4	16
Усього		90	30	20	10	60

VI. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. Народний костюм XIX ст. різних регіонів України

Тема 1. Функції, класифікація та етнографічні ознаки народного костюму

Визначення терміну «Народний костюм». Складові компоненти народного костюму як цілісного художнього ансамблю. Чинники, що впливають на характер костюмів: природно-географічні умови, культурно-господарська та суспільна діяльність людини тощо. Функції одягу та їхня історична динаміка: захисна, оберегова, естетична, етнічна, соціальна, статевовікова. Класифікація традиційного одягу: залежно від статі людини; залежно від віку людини; залежно від розташування на тілі (натільний, поясний, нагрудний одяг тощо); залежно від призначення (буденний, робочий, святковий, обрядовий). Етнографічні ознаки народного одягу (матеріал, крій, колір, техніка шиття, об'єднання деталей одягу в комплекси). Композиційна особливість народного одягу – комплексність.

Тема 2. Художні особливості українського костюму

Естетичні властивості матеріалів одягу. Прийоми формоутворення основних компонентів вбрання: крій, пропорції. Народні композиційні прийоми створення комплексів одягу, способи поєднання та носіння компонентів вбрання. Особливості оздоблення одягу різних регіонів України: орнаментальні мотиви та колорит

оздоблення, різновиди декоративних прийомів оздоблення одягу та техніка їх виконання (вишивка, мереживо, аплікація, мережка тощо), розміщення декору.

Семінарське заняття: Традиційні прийоми оздоблення одягу різних регіонів України – 2 год.

Тема 3. Основні різновиди компонентів українського вбрання

Чоловічі та жіночі сорочки: тунікоподібні, з плечовими вставками, з суцільнокроєним рукавом, на кокетці. Чоловічий поясний одяг: штани та шаровари, жіночий поясний одяг – спідниці: плахта, дві запаски, обгортка (дерга, горботка, горбатка), спідниця з фабричної тканини, літник, андарак, щорц, фартух. Типи жіночих фартухів. Нагрудний одяг – чоловічі безрукавки, кептарі, цурканки; жіночі безрукавки, керсетки, керсетки-станіки, камізьляки. Типи верхнього одягу в залежності від сезону (осінньо-весняний та зимовий) та в залежності від крою: прямий, халатоподібний, приталений. Найпоширеніші різновиди верхнього одягу: свита, жупан, сіряк, кирея, кобеняк, бурка, манта, сердак, гуня, юпка, бурнус і т.д. Головні убори. Взуття. Різновиди чоловічих та жіночих поясів. Прикраси.

Тема 4. Традиційне вбрання запорізьких козаків

Українське козацтво – яскрава сторінка національної культури України. Вплив на одяг козаків традицій Середньої Азії. Різниця в одязі залежно від ієрархічного ділення козацького війська. Повсякденне, похідне та парадне вбрання. Основні компоненти костюму: сорочка, шаровари, кушак, жупан, каптан, кирея, кунтуш, чоботи. Характерні риси зачісок. Національна зброя.

Тема 5. Народний костюм Центрального регіону України

Базування народного костюму мешканців Центрального регіону на єдності рис, властивих культурі українського етносу в цілому.

Характерні риси вбрання чоловіків: особливості носіння основного комплексу одягу, обов'язкова деталь костюму – безрукавка (пізніше – жилет), різноманітність форм верхнього одягу.

Характерні риси жіночого вбрання: різноманітність місцевих варіантів жіночих костюмів, особливості в оздобленні сорочок та керсеток – застосування різних технік оздоблення, наявність багатьох форм поясного одягу.

Тема 6. Народний костюм Слобожанщини

Залежність народного одягу цього регіону від особливостей господарства: Слобожанщина – промислово розвинений регіон.

Вплив культури Росії па народний костюм Слобожанщини: поширення сарафанів, кумачевих сорочок тощо. Застосування фабричних тканин у виготовленні одягу. Характерний рослинний орнамент в оздобленні жіночих сорочок. Ознака верхнього одягу – багатство оздоблення.

Тема 7. Народний костюм Поділля

Зональні варіанти народних костюмів Поділля: північно-західний, східний та наддністрянський.

Народний одяг північно-західної зони: тривале збереження архаїчних рис; наближення до одягу суміжної Волині.

Традиційне вбрання східних регіонів Поділля: збереження давніх елементів; особливості колориту вбрання, відмінного від Центральної України.

Народний костюм наддністрянської зони: наближення до одягу Прикарпаття; відображення локальної своєрідності вбрання в особливостях конструктивних прийомів, колориті та композиції декору, техніці вишивки, способах носіння одягу, в його термінології.

Тема 8. Народний костюм Українського Полісся

Стійке збереження в народному одязі архаїчних елементів. Наближення традиційного вбрання Північного Полісся до національного костюму Білорусії. Особливості носіння основного комплексу чоловічого костюму. Характерні риси жіночого одягу – своєрідний крій безрукавок, особливості оздоблення вбрання та розташування вишивок тощо. Кольорова гама – перевага білого та червоного тонів.

Тема 9. Народний костюм Карпатського регіону України

Феномен традиційної культури Карпатського регіону.

Зональні комплекси народного вбрання Карпатського регіону: гірських районів Карпат, Прикарпаття, Закарпаття.

Комплекси вбрання гірських районів Карпат: костюми гуцулів, лемків, бойків – загальні та відмінні риси, оригінальні елементи, особливості прикрас, доповнень та оздоблення одягу.

Традиційне вбрання населення Прикарпаття – буковинців і покутян: наближення до наддністрянського варіанту подільського народного костюму, особливості крою деяких видів одягу, його декоративного оформлення і т.д.

Народні костюми Закарпаття – специфіка виготовлення тканин, крою та носіння у комплексі деталей одягу.

Тема 10. Народний костюм південного регіону України

Формування національного костюму внаслідок взаємодії культур українського, російського, молдавського та інших народів; вплив міської моди.

Донеччина: характерні риси жіночого одягу: особливості вишивки сорочок, спідниці дерга та обгортка, керсетки «карасики», кофта і спідниця «парочка»; традиційне чоловіче вбрання: обов'язковий елемент одягу – жилетка, костюми-трійки.

Центральні степові райони: різноманітність локальних варіантів традиційного одягу. Наближення народного вбрання Дніпропетровщини до традиційних костюмів Донеччини, Полтавщини, Харківщини, вбрання Кіровоградщини – до костюмів Черкащини та Поділля.

Крим: формування традиційного вбрання на основі костюмів переселенців з різних регіонів України, Росії, частково Білорусії. Використання для виготовлення одягу фабричних тканин, вплив міської моди.

РОЗДІЛ 2. Народний костюм ХІХ ст. різних країн і народів.

Тема 11. Російський народний костюм.

Характерні риси чоловічого вбрання: розповсюдження одного типу основного комплексу одягу на більшості території Європейської частини Росії. Складові частини основного комплексу вбрання. Традиційне взуття – лапті, чоботи, валенки. Різновиди верхнього одягу – кафтан, свита, зіпун, піджак, тулуп, шуба, ферезея. Різноманітні головні убори.

Комплекси жіночого вбрання: 1 комплекс – сорочка зі спідницею паньовою і головним убором сорокою (Південь Росії, області Центральної Росії – Тульська, Московська, Калузька); 2 комплекс – сорочка з сарафаном та кокошником (Північ Росії, Центральна Росія – райони Поволжя, Уралу, Сибірі, Південні області – Воронежська, Курська); 3 комплекс – сорочка зі спідницею андарак (Курська, Орловська, Казанська, Смоленська області); 4 комплекс – сорочка із сукню кубельком, з середини ХІХ ст. замінюється на міський костюм «парочка» (Північний Кавказ, Ставропольський та Краснодарський край). Характерна риса 1 та 2 комплексів – не підкреслюється лінія талії. 2 комплекс – типи сарафанів: косоклинний, прямий; на бретельках, з ліфом. Використання кольорів в костюмах залежно від регіонів: на півночі перевага тонального співвідношення кольорів, на півдні – контрастного. Традиційне взуття – лапті, черевики, чоботи, валенки. Види верхнього одягу (як у чоловіків).

Тема 12. Білоруський народний костюм.

Традиційне вбрання чоловіків: сорочка «кашуля» та штани «гачі», нагрудний одяг – безрукавки; верхній одяг – світи, курти – особливості силуету; характерні доповнення. Традиційне взуття – плетене та шкіряне.

Особливості жіночого народного костюму – різновиди сорочок; типи спідниць: паньова, андарак, андарака-вибіванка; види нагрудного одягу: безрукавки гарсетки, бамбетки, курти без рукавів, до талії, з баскою або з фестонами; характерне оздоблення поясів; дівочі, жіночі зачіски та головні убори. Традиційна гамма кольорів – перевага білого та червоного, характерні геометричні узори для вишивки, головні убори та прикраси з соломи.

Тема 13. Польський народний костюм.

Умовний розподіл народних костюмів Польщі на 3 групи залежно від районів їх розповсюдження. *Характеристика одягу 1 групи* (Карпати, область розгалуження Вісли і Сана, місцевість Бел-горая): особливості крою жіночих сорочок, різновиди спідниць, традиційна вишивка, оздоблення шнуром. *Загальні риси костюмів 2 групи* (ченстоховський, келецький, ловичеський, мазовецький одяг): характерна особливість – використання смугастих тканин, традиційні складові частини чоловічого та жіночого вбрання.

Одяг 3 групи: найбільш розповсюджений варіант – краковський костюм; різновиди верхнього одягу чоловіків; типи сукманів; головні убори «рогатувки»; традиційне оздоблення жіночого костюму; особливості головних уборів, прикраси та аксесуари.

Тема 14. Угорський народний костюм.

Різноманітність костюмів залежно від верств населення. Традиційна гамма кольорів.

Загальні риси чоловічого одягу: традиційна сорочка з широкими рукавами, довгі сорочки південної Угорщини, типи штанів, пояс «тюсе», оздоблення одягу різнокольоровими шнурами.

Традиційні жіночі костюми: особливості пошиву сорочок, розповсюджена деталь – безрукавка «пруслік», типи спідниць, найбільш красива частина одягу – фартух, традиційні прикраси та оздоблення костюмів.

Тема 15. Молдавський народний костюм.

Характерні риси Молдавського чоловічого костюму: типи сорочок, типи штанів – ізмене, іцарь, мешинь, міського типу. Нагрудний

одяг – вовняні (мінтянаш) або хутрянні (бонде, пептар) безрукавки; різновиди поясів (бриу, кимир), різноманітні прикраси.

Молдавський жіночий костюм: типи сорочок (найбільш розповсюджена сорочка з широкою горловиною та зборками навколо неї); типи спідниць – катринце, фоте, фусте; використання великих хусток в якості поясів; пояс – беер; особливості зачісок та головних уборів (хустки, кирпе, нефраме); різноманітні прикраси.

Традиційне взуття – опінч.

Тема 16. Іспанський народний костюм.

1 тип іспанського народного одягу (в основі одяг Леонсько-Кастильського району): чоловічий костюм – сорочка каміса, короткі штани-шаровари сарагулес, жилет чалеко, коротка куртка болеро, верхня накидка ангуарина, плетене шкіряне взуття абаркас, альпаргати, черевики сарапатос, капелюх сомбреро або фаха монтеро. Жіночий одяг – біла сорочка, спідниця, фартух з мережева

2 тип іспанського одягу (в основі одяг Південної Андалусії): чоловічий костюм – відрізняються від першого комплексу довгими штанами, жіночий костюм – довга сукня обов'язково з двома-трьома оборками.

Чоловічі головні убори, жіночі зачіски, прикраси та доповнення.

Тема 17. Циганський народний костюм.

Особливості одягу, викликані умовами образу життя, побуту, традицій. Вплив на циганський костюм інших культур. Загальні риси чоловічих (яскраві різнокольорові сорочки, широкі штани, чоботи) і жіночих костюмів (коротка сорочка з довгими рукавами різноманітних фасонів, довга пишна спідниця, обов'язково із однією оборкою, шаль, зачіски – вільне волосся або зібране у вузол, черевики або взуття взагалі відсутнє). Перевага в одязі яскравих кольорів. Характерні металеві прикраси. Зачіски чоловіків та жінок.

Тема 18. Грузинський народний костюм.

Збереження давніх традицій в одязі кавказьких народів. Залежність вбрання від особливостей побуту, релігії, народної етики. Ідеал чоловічої та жіночої краси, відображення його в одязі. Особливості взуття, прикрас, доповнень. Національна зброя. Характеристика та складові частини чоловічого та жіночого костюмів.

Тема 19. Кримсько-татарський народний костюм.

Вплив на традиційне вбрання кримських татар одягу народів Середземномор'я та Чорноморського узбережжя. Залежність національного костюму від особливостей релігії та традиційних правил

побутових взаємовідносин. Використання в святковому одязі дорогих тканин (бархат, парча, тощо). Характерні риси чоловічого та жіночого вбрання.

Тема 20. Болгарський народний костюм.

Особливості чоловічого вбрання: характерні сорочки; типи штанів – беневреци, димії, потурі, традиційні кольори для штанів – чорний та білий; нагрудний одяг – безрукавки, особливості їх оздоблення, верхній одяг, взуття – постולי опанки та черевики.

Характерні риси жіночого одягу: 1 тип вбрання – зі спідницею «дві престилки», 2 тип вбрання – з сукнею суман. Особливості крою сорочок; нагрудний одяг – вовняні безрукавки червоного або білого кольору, кафтан – долактанка; національний верхній одяг; традиційне взуття – постолоп-опанки, черевики; дівочі зачіски; головні убори; традиційні прикраси з монет.

Тема 21. Єврейський народний костюм.

Особливості одягу, викликані впливом інших культур. Загальні риси костюму Ізраїлю. Характеристика вбрання хасидських євреїв. Складові частини одягу одеських євреїв (вплив міської моди кінця XIX-початку XX ст.). Відображення в костюмі особливостей побуту, релігії, норм етики. Характерна манера носіння одягу. Особливості оздоблення та аксесуарів.

Тема 22. Народний костюм різних країн XIX ст.

Тема розглядається на семінарському занятті № 1. Здобувачі вищої освіти готують доповіді про національне вбрання окремих країн. (див. «Методичні рекомендації до семінарських занять»).

Семінарське заняття: Народний костюм різних країн XIX ст. – 4 год.

РОЗДІЛ 3. Сценічне оформлення хореографічної вистави.

Тема 23. Сценографія та її роль в комплексі виразних засобів хореографічної вистави.

Значення сценографії для загального сприйняття глядачем хореографічної вистави. Видатні художники – сценографи та їх творчі роботи в балетному театрі (Л. Бакст, О. Бенуа, О. Головін, С. Вірсаладзе, Б. Мессерер та інші).

Семінарське заняття: Сценографія хореографічних вистав – історія та сучасність – 2 год.

Тема 24. Основні етапи розвитку театральної сцени та її обладнання.

Загальна характеристика обладнання та особливостей декоративного оформлення театральної сцени: грецького та римського театрів, середньовічного театру Європи, театру епохи Відродження, європейського театру XVII-XVIII ст., придворних та імператорських театрів Росії.

Театральні приміщення XX ст. – збереження академічних традицій та пошук нових форм.

Тема 25. Обладнання та термінологія сучасної театральної сцени.

Розподіл театального приміщення, розподіл сцени (портал, авансцена, ар'єрсцена, бокові «кишені», поняття про «плани» сцени); верхня сцена (робочі галереї, підйомні пристрої); нижня сцена (трюми, їх значення).

Освітлювальне обладнання сучасної сцени: класифікація освітлювальних приладів, верхнє освітлення сцени, нижнє освітлення, бокове освітлення, маскування освітлювальних приладів.

Декоративне оформлення сцени: види декорацій (м'які – одяг сцени, тверді – плоскі та об'ємні). Одяг сцени: типи (робочий, концертний), складові частини (завіса, бокові куліси, падуги і т.д.).

Основні вимоги до технічного оснащення сучасної сцени. Правила техніки безпеки при роботі на сцені.

Тема 26. Основні правила сценічного оформлення хореографічного твору.

Специфіка сценографії для вистав хореографічного мистецтва: залежність оформлення від особливостей виразних засобів танцю.

Основні прийоми сценографії. Залежність сценографії від виду танцювального мистецтва, від теми, ідеї хореографічного номеру, і т.д. Прийоми художнього освітлення хореографічної вистави: освітлення танцівників, одягу сцени, твердих декорацій, прозорих та напівпрозорих елементів декорацій, імітація природних явищ і світлових ефектів (вогнь, дощ, сніг тощо.). Принципи оформлення сценічних площадок різних типів: класична сцена – коробка, бальна зала, арена і т.д.

Загальні правила виготовлення ескізу оформлення сценічної площадки - основні вимоги до ескізів, складові частини ескізів (див. додаток).

Тема 27. Танцювальний костюм: загальна характеристика та історичний розвиток.

Танцювальний костюм, його значення в хореографічній виставі. Складові частини танцювального костюму. Специфіка костюмів для артистів хореографічного мистецтва.

1. Костюм виконавців класичного танцю.

Костюм танцівників балетних вистав Західної Європи XVII ст., костюм артистів балету у XVIII ст., реформи сценічних танцювальних костюмів Ж.-Ж. Новерра, костюми танцівників в балетах Ш. Дідло, І. Вальберха, балетний костюм епохи романтизму, М. Тальоні та хореографічний образ «Сильфіда», балетний костюм у виставах М. Петіпа, костюм артистів балету початку XX ст., роль художників «Світу мистецтва» у створенні нового типу танцювального костюму, костюми до балетних вистав «Російських сезонів», сучасний балетний костюм.

2. Костюм виконавців народно-сценічного танцю.

Прийоми стилізації фольклорних костюмів для народно-сценічної хореографії. Вимоги танцювального мистецтва до сценічних костюмів. Приклади сценічних костюмів видатних професійних колективів народно-сценічного танцю.

3. Костюм виконавців сучасної хореографії та бальної хореографії.

Особливості костюмів виконавців модерн танцю. Вплив творчої діяльності Рут Сен-Дені, Теда Шоуна, Марти Грехем та інших видатних хореографів на розвиток сценічних костюмів Характерні риси сучасних костюмів виконавців модерн-джаз танцю. Вплив модних тенденцій побутового одягу та молодіжної «вуличної моди» на сценічні костюми виконавців сучасного популярного танцю.

Загальна характеристика костюмів виконавців бального танцю. Вимоги до костюмів виконавців бального танцю, прийняті Міжнародними організаціями конкурсних танців.

Семінарське заняття: Танцювальний костюм різних видів хореографічного мистецтва – 2 год.

ДОДАТОК

Правила виготовлення ескізу танцювального костюму та ескізу оформлення сценічної площадки.

Кожному здобувачу вищої освіти необхідно підготувати 2 ескізи танцювальних костюмів. 1 ескіз – костюм на основі

національного вбрання XIX ст. будь-якого народу світу для виконання народно-сценічного танцю; 2 ескіз – костюм для певного хореографічного образу для виконання танцювального номеру будь-якого виду хореографічного мистецтва (бажано для народно-сценічного танцю). Цей ескіз може бути створений на основі історичного одягу періоду від Давнього Світу до поч. XX ст., побутового одягу XX ст., тощо. Основою для вибору хореографічного образу, для якого необхідно створити 2 ескіз костюму, можуть стати, наприклад, художні образи літератури, народних пісень та казок; абстрактні образи: «весна», «кохання», «доля», «вітер», тощо.

Ескізи костюмів можуть бути створені для виконавців будь-якого віку та статі. Можна розробити ескіз для одного виконавця або для двох (наприклад, чоловічий та жіночий костюми для виконання танцю самба).

Ескіз костюму до танцювального номеру виконується на стандартному аркуші формату А4 креслярського або малювального паперу фарбами, кольоровими олівцями або фломастерами.

В центрі аркуша необхідно розмістити зображення костюму (при необхідності не тільки вид попереду, але і вид позаду). Обов'язково малюються усі складові елементи костюму: одяг, взуття, зачіска, головний убір, грим, доповнення. При недостатності малювальних звичок такі елементи як взуття, зачіска, головний убір, грим, доповнення можуть бути означені схематично, або описані на другому аркуші.

На окремому аркуші треба намалювати усі деталі (кожну окремо) з яких складається одяг, а також ті, які формують зовнішній силует костюму, або знаходяться за основним одягом (корсет, каркас, нижня спідниця і т.д.).

Слід написати з якої тканини, або з якого іншого матеріалу (папір, поліетилен, тасьма і т.д.), буде виготовлятися кожна деталь одягу та кожний елемент костюму. Необхідно пояснити добір тканини, її якість, фактуру, малюнок. Поруч розміщуються зразки орнаменту у збільшеному масштабі та зазначаються види оздоблення.

Якщо ескіз костюму створений на основі національного або історичного, треба написати певні назви кожної деталі костюму, а також пояснити чим ескіз відрізняється від першоджерела (яка проведена стилізація костюму).

На окремому аркуші здобувач вищої освіти має указати: для якого виду хореографічного мистецтва створено ескіз танцювального костюму; для якого хореографічного образу; для якого віку виконавця.

Крім ескізів танцювальних костюмів кожному здобувачу вищої освіти необхідно підготувати 1 ескіз оформлення сценічної площадки. Цей ескіз має бути створений до того ж танцювального твору, що і один із ескізів костюму.

Ескіз оформлення сценічної площадки виконується на стандартному аркуші формату А4 креслярського або малювального паперу олівцями, фарбами або фломастерами.

Необхідно накреслити план сценічної площадки (вид попереду), схематично відобразити на ньому деталі оформлення: куліси, станки, декорації. На окремому аркуші слід написати: з яких матеріалів будуть виготовлені елементи оформлення.

VII. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Плани семінарських занять

Розділ 1. Народний костюм ХІХ ст. різних регіонів України

Тема 2. Художні особливості українського костюму

Семінарське заняття 1. Традиційні прийоми оздоблення одягу різних регіонів України – 2 години.

Мета: визначити художні особливості та функціональне призначення декорування національного українського одягу.

Питання:

1. Орнаментальні мотиви та розміщення декору;
2. Декоративне тканина;
3. Вибійка;
4. Вишивка;
5. Нашивні прикраси (аплікація, обшивки, ручні та машинні шви тощо);
6. Дівочі зачіски та особливості їх прикрашання в залежності від магічного значення волосся;
7. Основні типи дівочих та жіночих головних уборів; їх виразні риси та магічне значення;
8. Різновиди прикрас.
9. Основні компоненти українського національного костюму та їх різновиди (сорочки, спідниці, штани, нагрудний одяг, пояси, верхній одяг, взуття, головні убори)

Література: основна: 6, 9, 11, 16, 17, 18, 23; додаткова: 10, 20, 21, 22, 23, 27, 31, 32, 37, 38, 39, 46, 47, 48, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 69, 70; інтернет ресурси.

Розділ 2. Народний костюм ХІХ ст. різних країн і народів

Тема 22. Народний костюм різних країн ХІХ ст.

Семінарські заняття 2,3. Народний костюм різних країн ХІХ ст. – 4 год.

Мета: познайомитися з національним вбранням різних країн та народів.

Під час проведення семінарського заняття розглядається одяг країн, які не входять до даної програми. Здобувачі вищої освіти самостійно обирають теми доповідей, але обов'язково обговорюють їх з викладачем, щоб не було повторення тем.

Приклад можливих тем доповідей: національний костюм країн Середньої Азії, Греції, Ірландії, Італії і т.п.

Питання:

1. Загальна характеристика національного одягу певної країни (вплив на формування костюмів природно-географічних умов, культурно-господарської та суспільної діяльності, етичних норм, естетичного ідеалу краси, тощо).
2. Основні складові елементи святкового та повсякденного, чоловічого та жіночого одягу країни.

Література: основна: 29; додаткова: 13, 37, 47, 48, 49, 50; описи народного одягу; фотографії, малюнки національного вбрання, інтернет ресурси.

Розділ 3. Сценічне оформлення хореографічної вистави

Тема 23. Сценографія та її роль в комплексі виразних засобів хореографічної вистави.

Семінарське заняття 4. Сценографія хореографічних вистав – історія та сучасність – 2 год.

Мета: визначити роль сценічного оформлення в загальному сприйнятті хореографічного твору.

Питання:

1. Сценографія балетних вистав ХІХ-ХХ ст. (прикладі сценічного оформлення балетів класичної спадщини, найвідоміших балетів ХХ ст.).

2. Сценографія танцювальних програм ХХ ст. (приклади сценічного оформлення виступів відомих танцювальних колективів різних видів хореографічного мистецтва).
3. Сучасні прийоми сценографії театральних та хореографічних вистав (приклади нових творчих знахідок в роботі сучасних театральних художників).

Література: основна: 1, 2, 3, 4, 23; 24, 25, 30, 31, 32 додаткова: 1, 3, 17, 23, 24, 28, 30, 31, 33, 34, 35, 39; інтернет ресурси.

Тема 27. Танцювальний костюм: загальна характеристика та історичний розвиток.

Семінарське заняття 5. Танцювальний костюм різних видів хореографічного мистецтва – 2 год.

Мета: визначити особливості розвитку сценічних костюмів в залежності від видів хореографічного мистецтва.

Питання:

1. Історія виникнення та розвитку костюмів для виконавців класичного танцю;
2. Історія виникнення та розвитку костюмів для виконавців народно-сценічного танцю;
3. Історія виникнення та розвитку костюмів для виконавців сучасного танцю
4. Історія виникнення та розвитку костюмів для виконавців бального танцю.
5. Вплив творчої діяльності певного хореографа на зміни в танцювальному костюмі.
6. Цікаві варіанти танцювальних костюмів сучасності в різних видах хореографічного мистецтва (на прикладі сучасних танцювальних вистав)

Література: основна: 2, 3, 4, 6, 12, 14, 18, 20, 26; додаткова: 6, 7, 8, 11, 16, 23, 24, 25, 38; інтернет ресурси.

Рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти

РОЗДІЛ 1 НАРОДНИЙ КОСТЮМ ХІХ СТ. РІЗНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Тема 1. Функції, класифікація та етнографічні ознаки народного костюму.

Самостійна робота: Принципи формування та розвитку національного одягу.

Мета: ознайомитися з основними загальними характеристиками народного костюму.

Завдання:

1. Вивчити визначення терміну «народний костюм»
2. Визначити чинники, що впливають на особливості формування костюмів.
3. Вивчити функції народного одягу.
4. З'ясувати залежність формування комплексу народного костюму від особливостей народного світосприйняття
5. Вивчити принципи класифікації традиційного одягу.

Література: основна: 6, 9, 11, 16, 17, 18, 23; додаткова: 10, 20, 21, 22, 23, 27, 31, 32, 37, 38, 39, 46, 47, 48, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 69, 70; інтернет ресурси, конспект лекцій.

Тема 2. Художні особливості українського костюму

Самостійна робота: виразні засоби українського традиційного вбрання.

Мета: познайомитися з художніми особливостями національного українського костюму.

Завдання:

1. Вивчити основні виразні засоби (етнографічні ознаки) українського народного костюму.
2. Звернути увагу на характерні для українського національного костюму особливості оздоблення.
3. Розглянути ілюстративний матеріал.

Література: основна: 6, 9, 11, 16, 17, 18, 23; додаткова: 10, 20, 21, 22, 23, 27, 31, 32, 37, 38, 39, 46, 47, 48, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 69, 70; інтернет ресурси, конспект лекцій.

Тема 3. Основні різновиди компонентів українського вбрання.

Самостійна робота: складові частини українського національного вбрання та їх основні різновиди.

Мета: ознайомитися з різновидами деталей українського костюму.

Завдання:

1. Вивчити основні групи одягу в залежності від розташування на тілі.
2. Проаналізувати особливості крою окремих деталей одягу.
3. Вивчити назви-терміни деталей одягу.

4. Ознайомитися з ілюстративним матеріалом.

Література: основна: 6, 9, 11, 16, 17, 18, 23; додаткова: 10, 20, 21, 22, 23, 27, 31, 32, 37, 38, 39, 46, 47, 48, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 69, 70; інтернет ресурси, конспект лекцій.

Тема 4. Традиційне вбрання запорізьких козаків.

Тема 5. Народний костюм Центрального регіону України.

Тема 6. Народний костюм Слобожанщини.

Тема 7. Народний костюм Поділля.

Тема 8. Народний костюм Українського Полісся.

Тема 9. Народний костюм Карпатського регіону України.

Тема 10. Народний костюм південного регіону України.

До тем 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Самостійна робота: характерні риси та особливості народного костюму певного регіону України;

Мета: познайомитися із загальною характеристикою та особливостями національного вбрання; **завдання:**

1. Розглянути чоловічий та жіночий комплекс повсякденного та святкового вбрання.
2. Розглянути ілюстративний матеріал.
3. Ознайомитися з типами крою основних деталей одягу, характерними кольорами тканини.
4. З'ясувати принципи компонування деталей одягу в певний комплекс залежно від призначення костюму.
5. Звернути увагу на особливості розташування декору, його кольорову гаму, основні мотиви малюнків та техніку виконання.
6. Вивчити необхідні терміни-назви окремих деталей національного одягу.

Література: основна: 6, 9, 11, 16, 17, 18, 23; додаткова: 10, 20, 21, 22, 23, 27, 31, 32, 37, 38, 39, 46, 47, 48, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 69, 70; інтернет ресурси, конспект лекцій.

РОЗДІЛ 2

НАРОДНИЙ КОСТЮМ ХІХ СТ. РІЗНИХ КРАЇН ТА НАРОДІВ

До тем 11 – 21

Мета: познайомитися із загальною характеристикою та особливостями національного вбрання

Завдання:

1. Розглянути чоловічий та жіночий комплекс святкового вбрання.

2. Вивчити необхідні терміни-назви окремих деталей національного одягу.

Тема 11. Російський народний костюм.

Самостійна робота: характерні риси російського народного костюму.

Література: основна: 10, 14, 20, 21, 32; додаткова: 16, 18, 42, 55; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 12. Білоруський народний костюм.

Самостійна робота: характерні риси білоруського народного костюму.

Література: додаткова: 15, 18; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 13. Польський народний костюм.

Самостійна робота: особливості польського національного вбрання.

Література: додаткова: 3; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 14. Угорський народний костюм.

Самостійна робота: характерні риси угорського національного одягу.

Література: конспект лекцій, інтернет ресурси

Тема 15. Молдавський народний костюм.

Самостійна робота: особливості національного костюму Молдови.

Література: додаткова: 14, 18, 68; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 16. Іспанський народний костюм.

Самостійна робота: характерні риси іспанського народного костюму.

Література: додаткова: 26; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 17. Циганський народний костюм.

Самостійна робота: характерні риси циганського традиційного вбрання.

Література: додаткова: 26; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 18. Грузинський народний костюм.

Самостійна робота: особливості національного вбрання Грузії.
Література: додаткова: 18, 44, 61; конспект лекцій, інтернет ресурси

Тема 19. Кримсько-татарський народний костюм.

Самостійна робота: характерні риси національного одягу кримських татар.

Література: конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 20. Болгарський народний костюм.

Самостійна робота: загальна характеристика народного болгарського костюму.

Література: додаткова: 9; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 21. Єврейський народний костюм.

Самостійна робота: характерні риси єврейського національного вбрання.

Література: конспект лекцій, інтернет ресурси

Тема 22. Народний костюм різних країн XIX ст..

Самостійна робота: Народний костюм різних країн і народів XIX ст.

Мета: розглянути особливості національного вбрання окремих країн XIX ст.

Завдання:

1. Обрати тему для підготовки до семінарського заняття.
2. Користуючись літературою з обраної теми розглянути характерні риси національного одягу певної країни.
3. Розглянути ілюстративний матеріал, підготувати ілюстративний матеріал для відповіді на семінарському занятті.

Література: описи народного одягу; фотографії, малюнки національного вбрання, інтернет ресурси

РОЗДІЛ 3

СЦЕНІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ВИСТАВИ

Тема 23. Роль сценографії в комплексі виражальних засобів хореографічної вистави.

Самостійна робота: прийоми сценографії.

Мета: проаналізувати основні прийоми сценічного оформлення хореографічних вистав в залежності від виду танцювального мистецтва та жанру постанови.

Завдання:

1. З'ясувати значення художнього оформлення в загальному сприйнятті хореографічної вистави, проаналізувавши сценографію до балетних вистав XIX-XX ст. та сучасних танцювальних програм.

2. Визначити роль художника-сценографа та балетмейстера у створенні сценографії до хореографічних вистав.

Література: основна: 1, 2, 3, 4, 25, 27, 28, 33, 34,35; додаткова: 1, 2, 28, 34, 35, 36,40, 49, 52, 53, 54, 62, 66, 67, 77; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 24. Основні етапи розвитку театральної сцени та її обладнання.

Самостійна робота: історичний розвиток сценічного приміщення та його обладнання.

Мета: проаналізувати розвиток сцени та її обладнання.

Завдання:

1. Прослідити залежність процесу розвитку сценічного приміщення від особливостей розвитку вимог театального мистецтва.
2. Вивчити необхідні терміни-назви окремих частин сценічного приміщення.
3. Запам'ятати основні характерні риси сценічних вистав різних епох.

Література: основна: 1, 2, 3, 4, 25, 27, 28, 33, 34,35; додаткова: 1, 2, 28, 34, 35, 36,40, 49, 52, 53, 54, 62, 66, 67, 77; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 25. Обладнання та термінологія сучасної театральної сцени.

Самостійна робота: основні складові частини та будова сучасної сцени.

Мета: засвоїти необхідну термінологію та визначити призначення кожної частини сцени.

Завдання:

1. Уважно проаналізувати лекційний матеріал.
2. Вивчити назви частин сценічного приміщення та їх призначення, користуючись конспектом лекцій.
3. Вивчити назви складових частин «одягу сцени», з'ясувати їх розміщення на сцені та призначення.
4. Вивчити основні види освітлювального обладнання, з'ясувати їх розміщення та призначення.

Література: основна: 1, 2, 3, 4, 25, 27, 28, 33, 34,35; додаткова: 1, 2, 28, 34, 35, 36,40, 49, 52, 53, 54, 62, 66, 67, 77; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 26. Основні правила сценічного оформлення хореографічного твору.

Самостійна робота: Основні складові елементи сценічного оформлення вистави з урахуванням вимог хореографічного мистецтва. Ескіз оформлення сценічної площадки до танцювального номеру.

Мета: вивчити основні правила сценічного оформлення хореографічної вистави та вимоги до сценографії; створити ескіз оформлення сценічної площадки до хореографічного номеру.

Завдання:

1. Вивчити складові елементи сценічного оформлення, вимоги до оформлення хореографічних вистав, основні системи декораційного оформлення, правила освітлення сцени та типи сценічних ефектів.
2. Ознайомитися з вимогами до оформлення ескізу сценографії хореографічного номеру.
3. Створити ескіз оформлення сцени для хореографічного номеру.

Література: основна: 1, 2, 3, 4, 25, 27, 28, 33, 34,35; додаткова: 1, 2, 28, 34, 35, 36,40, 49, 52, 53, 54, 62, 66, 67, 77; конспект лекцій, інтернет ресурси.

Тема 27. Танцювальний костюм: загальна характеристика та історичний розвиток.

Самостійна робота: історичний розвиток танцювального костюму.

Мета: визначити роль костюму в створенні хореографічного образу, прослідити процес історичного розвитку танцювального костюму.

Завдання:

1. Розглянути залежність розвитку танцювального костюму від вимог певного історичного періоду.
2. Розглянути залежність танцювального костюму від вимог різних видів хореографічного мистецтва та визначити як формувалася техніка виконання танцювальних рухів різних видів танцювального мистецтва в залежності від особливостей побутового та танцювального костюму.
3. З'ясувати вплив художніх напрямів та течій, світської моди на танцювальний костюм.
4. Визначити роль видатних балетмейстерів-реформаторів та танцівників у створенні нових форм танцювального костюму.

5. Познайти матеріал з ілюстративним матеріалом (фотографії та ескізи театральних костюмів)
6. Запам'ятати прізвища видатних художників – сценографів.
Література: основна: 1, 2, 3, 4, 25, 27, 28, 33, 34,35; додаткова: 1, 2, 28, 34, 35, 36,40, 49, 52, 53, 54, 59, 60, 62, 63, 66, 67, 71, 77; конспект лекцій, інтернет ресурси.

VIII. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Що таке народний костюм?
2. Роль народного одягу в збереженні та ретрансляції національних традицій.
3. Які чинники впливають на формування та розвиток одягу.
4. Функції одягу та їх історична динаміка.
5. Принципи класифікації традиційного народного одягу.
6. Етнографічні ознаки народного одягу.
7. Що таке комплексність в народному костюмі?
8. Художні особливості традиційного народного костюму.
9. Основні типи українських сорочок.
10. Основні різновиди українських спідниць.
11. Основні різновиди верхнього одягу в залежності від сезону.
12. Основні різновиди верхнього одягу в залежності від крою.
13. Основні типи верхнього одягу.
14. Основні різновиди нагрудного одягу.
15. Основні типи чоловічих зачісок.
16. Основні типи чоловічих головних уборів.
17. Основні типи дівочих святкових та повсякденних головних уборів.
18. Основні типи жіночих святкових та повсякденних головних уборів.
19. Загальна характеристика традиційного вбрання запорізьких козаків.
20. Загальна характеристика чоловічого та жіночого народного костюму Центрального регіону України.
21. Загальна характеристика чоловічого та жіночого народного костюму Слобожанщини.
22. Загальна характеристика чоловічого та жіночого народного костюму Полісся.

23. Загальна характеристика чоловічого та жіночого народного костюму Поділля.
24. Загальна характеристика чоловічого та жіночого народного костюму Півдня України (Донеччина, Центральні степові райони, Крим).
25. Загальна характеристика чоловічого та жіночого гуцульського народного костюму.
26. Загальна характеристика чоловічого та жіночого буковинського народного костюму.
27. Загальна характеристика чоловічого та жіночого народного костюму бойків та лемків.

РОЗДІЛ 2

1. Загальна характеристика російського народного костюму.
2. Особливості білоруського народного костюму.
3. Характерні риси польського національного вбрання.
4. Особливості угорського народного костюму.
5. Загальна характеристика національного вбрання Молдови.
6. Характерні риси іспанського народного костюму.
7. Загальна характеристика традиційного циганського вбрання.
8. Характерні риси грузинського народного одягу.
9. Особливості традиційного вбрання кримських татар.
10. Болгарський національний одяг: загальна характеристика.
11. Характерні риси єврейського традиційного вбрання.

РОЗДІЛ 3

1. Що таке сценографія?
2. Значення сценографії в комплексі виразних засобів хореографічної вистави.
3. Видатні художники -сценографи.
4. Розподіл сучасної кулісної сцени-коробки по вертикалі та призначення кожної частини сцени.
5. Розподіл сучасної кулісної сцени-коробки по горизонталі.
6. Призначення авансцени.
7. Призначення бокових кишень сцени.
8. Призначення ар'єрсцени.
9. Види театральних декорацій.
10. Частини одягу сцени та їх призначення.
11. Декораційні пристрої.

12. Види освітлювальних приладів театральної сцени в залежності від кута розсіювання світла.
13. Види освітлювальних приладів театральної сцени в залежності від їх розташування.
14. Складові частини сценічного оформлення хореографічної вистави.
15. Правила та вимоги до сценічного оформлення хореографічної вистави.
16. Системи декораційного оформлення сцени.
17. Прийоми декораційного оформлення сцени.
18. За допомогою чого відбувається зміна декорацій?
19. Значення освітлення для загального сприйняття хореографічного твору.
20. Загальне освітлення сцени.
21. Складові частини сценічного костюму.
22. Вимоги та правила створення сценічного костюму для виконавців хореографічного мистецтва.
23. Різновиди сценічних ефектів.

ІХ. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Підсумковий контроль – 20 балів

Відвідування занять – 0,5 балів (25 лекційних занять, 5 – семінарських занять по 0,5 балів = 15 балів)

Відповідь на семінарському занятті – 5 бали (5 семінарів = 25 балів)

Письмове опитування – 10 балів

Перевірка самостійної роботи (домашні завдання) – 20 балів

Ескіз костюму – 5 балів

Ескіз оформлення сцени – 5 балів

Всього: 100 балів.

Розділ 1 (32 балів)	Розділ 2 (25,5 балів)	Розділ 3 (22,5 балів)	Підсумкове оцінювання	Сума
Відвід. занять – 14 занять по 0,5 балів = 7 балів Відповідь на семінарі – 5 балів Перевірка самостійної роботи (домашні завдання) – 10 балів Письм. опит. – 10 балів	Відвід. занять 11 –занять по 0,5 балів = 5,5 балів Перевірка самостійної роботи (домашні завдання) – 10 балів Відповідь на семінарі – 2 семін. по 5 балів = 10 балів	Відвід. занять 5 –заняття по 0,5 балів = 2,5 балів Відповідь на семінарі – 2 семін. 10 балів Ескіз костюму – 5 балів Ескіз оформлення сцени – 5 балів		

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Пакет навчально-методичного забезпечення: робоча програма; силабус; конспект лекцій; інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять, самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
2. Фото та відеоматеріали – демонстраційний матеріал.

**ХІ. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ
ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА**

1. Берёзкин В. И. Искусство оформления спектакля / В. И. Берёзкин. — М. : Знание, 1986. — 128 с.
2. Берёзкин В. И. Искусство сценографии мирового театра Т. 1 от истоков до середины XX века / В. И. Берёзкин. — М. : ЛКИ, 2011. — 536 с.
3. Берёзкин В. И. Искусство сценографии мирового театра Т. 8. Сценографы России в контексте истории и современной практики мирового театра / В. И. Берёзкин. — М. : Красандр, 2011. — 416 с.
4. Берёзкин В. И. Искусство сценографии мирового театра Т. 10. Сценографы России / В. И. Берёзкин. — М. : Красандр, 2011. — 496 с.
5. Брун В. История костюма от древности до Нового времени / В. Брун, Т. Макс. — М. : ОЛМА-ПРЕСС, 2000. — 463 с.
6. Васіна З. О. Український літопис вбрання Т. II / З. О. Васіна. — К. : Мистецтво, 2006. — 447 с.
7. Захаржевская Р. Костюм для сцены / Р. Захаржевская. — М. : Совет. Россия, 1967. — 213 с.
8. Захарова О. Ю. Русский бал XVIII- начала XX века. Танцы, костюмы, символика. / О. Ю. Захарова. — М.: Центрполиграф, 2010. — 448 с.
9. Захарчук-Чугай Р. В. Українське народне декоративне мистецтво / Р. В. Захарчук-Чугай, Є. А. Антонович. — Київ : Знання, 2012. — 342 с.
10. Исенко С. П. Русский народный костюм и его сценическое воплощение: Учеб. пособие / С. П. Исенко. — М.: Профиздат, 1999. — 143 с.

11. Камінська Н.М. Костюм в Україні від епохи Київської Русі до XXI століття / Н. М. Камінська, С. І. Нікуленко. — Харків : Золоті сторінки, 2004. — 208 с.
12. Коммиссаржевский Ф. История костюма / Ф. Коммиссаржевский. — Минск : Современ. литератор, 2000. — 495 с.
13. Малыгина И. Грим и костюм в современном спектакле / И. Малыгина. — М. : Искусство, 1963. — 202 с.
14. Мерцалова М. Н. История костюма: очерки истории костюма / М. Н. Мерцалова. — М. : Искусство, 1972. — 199 с.
15. Мерцалова М. Н. Поэзия народного костюма [Электронный ресурс] / М. Н. Мерцалова. — М. : Молодая гвардия, 1988. — 224 с.
[Z:\E-lib\Наукові видання\Танцювальне мистецтво\2018\mertsalova m n poeziya narodnogo kostyuma.pdf](#)
16. Наулко В. І. Культура і побут населення України: навч. посіб / В. І. Наулко, Л. Ф. Фртюх, В. Ф. Горленко, Т. В. Косміна. — К. : Либідь, 1993. — 285 с.
17. Николаева Т. О. История украинского костюма / Т. О. Николаева. — Київ : Либідь, 1996. — 176 с.
18. Николаева Т. О. Украинский костюм: надія на ренесанс / Т. О. Николаева. — К. : Дніпро, 2005. — 318 с.
19. Плаксина Э. Б. История костюма: стили и направления: Учеб. пособие / Э. Б. Плаксина. — М. : АСАДЕМіА, 2004. — 224 с.
20. Русский традиционный костюм : Ил. энцикл. / Авт.-сост. Н. Соснина, И. Шангина. — СПб, 2001. — 400 с.
21. Рябцев Ю. С. Хрестоматия по истории русской культуры. Художественная жизнь и быт : хрестоматия / Ю. С. Рябцев. — М. : 1998. — 554 с.
22. Сидоренко В. И. История стилей в искусстве и costume / В. И. Сидоренко. — Ростов на /Д. : Феникс, 2004. — 375 с.
23. Стасько Б. В. Український народний одяг (Західні етнографічні регіони) : навч.-метод. посіб. / Б. В. Стасько, Н. І. Марусик. — Івано-Франківськ : Плай, 2009. — 120 с.
24. Сыромятникова И. С. Искусство грима и причёски / И С. Сыромятникова. — М. : АСАДЕМіА, 2000. — 192 с.
25. Триколенко С. Українська сценографія кінця XX- початку XXI століття: основні тенденції розвитку та авторські позиції. Дис. на здобуття наук. ст. канд. мистецтвознавства. Київ, 2016. 239 с.

26. Френкель М. Пластика сценического пространства / М. Френкель. — Киев : Мистецтво, 1987. — 184 с.
  27. Френкель М. Современная сценография / М. Френкель. — Киев : Мистецтво, 1980. — 132 с.
  28. Ходес-Поляновская Р. И. Костюмы литературных героев / Р. И. Ходес-Поляновская. — К. : Рад. школа, 1971. — 104 с.
  29. Шевнюк О. Л. Історія костюма: навч. Посібник / О. Л. Шевнюк. — Київ : Знання, 2008. — 375 с.
  30. Школьников С. П. Причёски, головные уборы и украшения для сцены / С. П. Школьников. — Минск : Высшэйш. шк, 1975. — 223 с.
  31. Шульгина А. Н. Костюмы для танцевальных и хоровых коллективов [Электронный ресурс] / А. Н. Шульгина. — М. : Профиздат, 1974. — 110 с.
[Z:\E-lib\Наукові видання\Танцювальне мистецтво\2018\shul gina a tomilina l zamalina l kostyumu dlya tantseval ny.djvu](#)
  32. Brahina T. Choreography and Stage Decoration in oeuvre of S. Lifar. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: матер. міжнар. наук. конф. (18–19 листопада 2021 р.) / Під ред. проф. В. М. Шейка та ін. — Харків: ХДАК, 2021. — С. 372-373.
1. Dibben, Mary, Carol Kimball, and Patrick Choukroun. Interpreting the Songs of Jacques Leguerney. A Guide for Study and Perfomance. New York: Pendragon Press, 2001. — С. 372-373.
  2. Schouvaloff, Alexander. The Art of Ballets Russes. The Serge Lifar collection of Theatre Designs, Costumes and Paintings at the Wadsworth Atheneum, Hartford, Connecticut. New Haven; London: Yale UniversityPress, 1997. — 352 с.
- ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА**
1. Базанов, В. В. Сцена XX в. \: учеб. пособие для театральных ВУЗов и средних специальных учебных заведений) / В. В. Базанов. — Л. : Искусство. Ленинградское отделение, 1990. — 240 с.
  2. Базанов, В. Техника и технология сцены : учеб. пособие для высших и средних учебных заведений искусства и культуры / Вадим Базанов. — Л. : Искусство, 1976. — 368 с.
  3. Бартошек, Г. Королевский наряд / Бартошек Г. // Польша. — 1961. — № 10. — С. 34-35.

4. Бевзюк-Волошина Л. Сценограф чи режисер: пріоритет авторства в сучасному театрі [Електронний ресурс]/ Л. Бевзюк-Волошина — Режим доступу до ресурсу: irbis-nbuv.gov.ua
5. Блейз А. История в костюмах. От фараона до денди / Анна Блейз, Дарья Чалтыкьян М. : Олма-Пресс, 2002. — 176 с.
6. Брун В. История костюма от древности до нового времени / Вольфганг Брун, Макс Тильке — М. : «ЭКСМО», 2008. — 464с.
7. Буддур Н. История костюма / Наталья Будур — М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2002. — 480 с.
8. Васильев А.А. Европейская мода. Три века. — М. : Слово / Slovo, 2006. — 439 с.
9. Велева, М. Народная одежда болгар / М. Велева, Е. Лепавцова. — София.: Изд-во Болгарской академии наук, 1961. — 334 с.
10. Гарас, Г. Майстри народного мистецтва : альбом / Г. Гарас. — К. : Мистецтво, 1970. — 30 с.
11. Градова К. Театральный костюм. Книга 2. Мужской костюм / К. Градова — М. : Искусство, 1987. — 349 с.
12. Градова К. Театральные костюмы. Книга 1. Женский костюм / К. Градова, Е. Гутина. — М. : Искусство, 1976. — 312 с.
13. Джексон, Ш. Костюм для сцены / Ш. Джексон — М. : Искусство, 1984. — 143 с.
14. Димитриу М. Молдавский национальный костюм / М. Димитриу, В. Зеленчук. — Кишинев. : Тимпул, 1975. — 176 с.
15. Дулебо Г. Одяг білоруських селян (кінець ХІХ початок ХХ ст.) / Г. Дулебо // Народна творчість та етнографія, 1971. — №2. — С.87-89.
16. Ефимова, Л В. Костюм в России XV-нач. ХХ в. / Л. В. Ефимова, Т. С. Алёшина, С. Ю. Самонин. — М.: Арт-Родник, 2000. — 231 с.
17. Захаржевская Р. В. История костюма: От античности до современности / Р. В. Захаржевская — М. : Рипол Классик, 2005. — 306 с.
18. Калашникова, Н. Одежда народов СССР / Н. Калашникова, Г. Плужникова. — М. : Планета, 1990. — 224 с.
19. Каминская Н. М. История костюма / Н. М. Каминская — М : Легпромбытиздат, 2009. — 168с.
20. Кара-Васильева, Т. В. Вишивка в оформленні одягу / Т. Кара-Васильева // Нар. творчість та етнографія. — 1978. — № 5. — С. 10-12.

21. Кара-Васильєва, Т.В. Полтавська народна вишивка : альбом / Т. Кара-Васильєва. — К. : Мистецтво, 1983. — 40 с.
22. Кара-Васильєва Т. В. Українська вишивка : альбом / Т. В. Кара-Васильєва— К. : Мистецтво, 1993. — 25 с.
23. Кибалова Л., Гербенова О., Ламарова М. Иллюстрированная энциклопедия моды (перевод на русский язык И. М. Ильинской, А. А. Лосевой) / Л. Кибалова, О. Гербенова, М. Ламарова — Прага : Арттия, 1987. — 993 с.
24. Кирсанова Р. Сценический костюм и театральная публика в России XIX в / Р. Кирсанова — М. : Артист. Режиссер. Театр. 2000. — 383 с.
25. Кларамунт, А. Искусство танца фламенко /А. Кларамунт, Ф. Альбайсин. — М. : Искусство, 1984. — 182 с.
26. Кобилинська, Н. Поясне вбрання жінок Житомирського Полісся / Кобилинська Н. // Нар. мистецтво. — 2001. — № 3-4.
27. Козлинский В. Художник и театр / В. Козлинский, Э. Фрезе — М.: Советский художник, 1975. — 239 с.
28. Козлова Т. Цвет в костюме. (Из цикла лекций «Моделирование и конструирование одежды») /Т. Козлова — М. : Легпромбытиздат, 1989. — 39 с.
29. Комиссаржевский Ф. Ф. История костюма / Ф. Ф. Комиссаржевский — М. : Астрель, 2005. — 336 с.
30. Косачова, О. Український народний орнамент: альбом / О. Косачова. — К. : Мистецтво, 1979. — 28 с.
31. Костюмы народов Средней Азии: историко-этнографические очерки /отв. ред. О. Сухарева. — М. : Наука, 1979. — 240 с.
32. Красовская В. Западноевропейский балетный театр: очерки истории. Романтизм / В. Красовская — Л. : Искусство, 1996. — 486 с.
33. Красовская В. Русский балетный театр второй половины XIX в. / В. Красовская — Л.-М. : Искусство, 1963. — 551 с.
34. Красовская, В. Русский балетный театр начала XX в. Часть I. Хореографы / В. Красовская — Л. : Искусство, 1971. — 526 с.
35. Кульчицька О. А. Народний одяг західних областей УРСР : альбом : набір листівок / О. А. Кульчицька — К. : АН УРСР, 1959. — 74 с.
36. Манучарова, Н. Орнамент української вибійки. / Н. Манучарова — К. : Мистецтво, 1960. — 68 с.
37. Матейко К. І. Український народний одяг / К. І.Матейко. — К. : Наукова думка, 1977. — 223 с.

38. Михайлова А. Образ спектакля / А. Михайлова — М. : Искусство, 1978. — 247 с.
39. Михайлова А. Сценография: теория и опыт очерки / А. Михайлова — М. : Советский художник, 1990. — 336 с.
40. Моисеенко, Е. Костюм уральской казачки / Е. Моисеенко // в кн.: Сообщения Государственного ордена Ленина Эрмитажа. — Л. : Искусство. — Вып. 50. — С. 30-31.
41. Молдавский национальный костюм / автор текста и составитель Валентин Зеленчук. — Кишинев. : Тимпул, 1985. — 143 с.
42. Муллер Н. Каба, лечачи, черкеска, чаха (Из истории грузинского костюма: заметки художника) / Н. Муллер // Наука и жизнь. — 1989. — № 3. — С. 92-93.
43. Нанн Д. История костюма 1200-2000 / Д. Нанн — М. : Астрель, 2006. — 343 с.
44. Николаева Т. А. Украинская народная одежда. Среднее Поднепровье : монография / Т. А. Николаева. — К. : Наукова Думка, 1988. — 246 с.
45. Николаева, Т. А. Художественные особенности народной украинской одежды конца XIX-начала XX в. как объект этнографического исследования / Т. А. Николаева // Сов. этнография. — 1988. — № 6. — С. 21-24
46. Ніколаєва, Т. О. Особливості народного вбрання українського населення Прикарпаття / Т. О. Ніколаєва, Т. В. Кара-Васильєва // Нар. творчість та етнографія. — 1988. — № 3. — С. 15-18.
47. Островерх О. Сучасний театр: між сценографією та інсталяцією [Електронний ресурс] / О. Островерх — Режим доступу до ресурсу: <http://kurbas.org.ua/projects/almanah6/5.pdf>.
48. Островерх О. Сценографія в театрі корифеїв та художньо-пластичні системи українського авангарду. Інтерпретації національного образу [Електронний ресурс] / О. Островерх — Режим доступу до ресурсу: <http://kurbas.org.ua/projects/almanah6/5.pdf>.
49. Пармон Ф. Композиция костюма: одежда, обувь, аксессуары / Ф. Пармон — М. : Легпромбытиздат, 1997. — 316 с.
50. Пожарская М. Русские сезоны в Париже: эскизы декораций и костюмов 1908–1929 / М. Пожарская — М. : Искусство, 1988. — 291 с.
51. Проскуряков В. Сценографія як головна складова архітектури театру / В. Проскуряков, Д. Ярема // Традиції та новації у вищій

- архітектурно- художній освіті / В. Проскураков, Д. Ярема. – Харків : ХДАДМ, 2008. — С. 245–248.
52. Резнік О. Досвід театралізації дійства: зміна функціонального поля сценографії України в кінці ХХ століття / О. Резнік // Вісник ХДАДМ / О. Резнік. — Харків : ХДАДМ, 2014. — (Теорія та історія мистецтва; № 2). — С. 94–97.
  53. Русский народный костюм [альбом] / автор-составитель Л. Ефимова. — М.: Советская Россия, 1989 – 309 с.
  54. Савчук Г. Гуцульські жіночі прикраси / Г. Савчук. // Нар. творчість та етнографія. — 1987. — № 5. — С. 14-16.
  55. Стельмашук Г. Г. Традиційний одяг Житомирщини / Г. Г. Стельмашук // Нар. творчість та етнографія. — 1980. — № 6. — С. 20-22.
  56. Стельмашук Г. Г. Традиційні головні убори українців / Г. Стельмашук — К. : Наукова думка, 1993. — 238 с.
  57. Степанова, К. Костюм для сцены : учеб. пособие по курсу «Оформление спектакля» для студентов режиссерского и балетмейстерского факультетов театральных ВУЗов / Степанова К. — М. : ГИТИС, 1981. — 120 с.
  58. Степанова, К. Костюм и эпоха: о художественной выразительности костюма на сцене на примере исторического костюма Западной Европы XV-XVIII в.в. \ К. Степанова — М. : ГИТИС, 1978. — 96 с.
  59. Студенческая, Е. Одежда / Е. Студенческая // в кн.: Культура и быт народов Северного Кавказа. — М. : Искусство, 1968. — С. 150-156.
  60. Сыркина, Ф. Русское театральное-декорационное искусство / Ф. Сыркина, Е. Костина — М. : Искусство, 1978. — 246 с.
  61. Терешкович Т. А. Словарь моды: Терминология, история, аксессуары / Т. А.Терешкович — Минск: Хэлтон, 2000. — 464 с.
  62. Тканко О. Головні жіночі убори Поділля / О. Тканко // Нар.творчість та етнографія. — 1988. — № 6. — С. 30-34.
  63. Триколенко С. Т. Український народний костюм в умовах сучасного українського театру / С. Триколенко // Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії. Збірник наукових праць. — 2012. — № 12. — С. 202–208.
  64. Триколенко С. Т. Філософське осмислення драматургічної проблематики як підґрунтя сценографічного рішення / С. Триколенко // Молодий вчений. – 2014. – № 9. – С. 157–165.
  65. Триколенко С. Формування сценічного середовища за допомогою мультимедійних засобів як один з прийомів поєднання новітнього

- медійного та традиційного образотворчого мистецтва / Софія Триколенко // Міське середовище — XXI ст. / Софія Триколенко. — Київ: НАУ, 2016. — (Матеріали II міжнародного науково-практичного конгресу). — С. 119–120.
66. Трушкэ С. Румынский национальный костюм / С. Трушкэ // Румыния, 1973. — № 4. — С. 30–32.
67. Українське народне вбрання : набір листівок / упоряд. О. Косміна. — К. : Балгія-друк, 2005. — 12 с.
68. Українське народне мистецтво. Вбрання / уклад. : С. Г. Колос — К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1961. — 327 с.
69. Шариков Д. Теорія, історія та практика сучасної хореографії / Д. Шариков. — Київ: КиМУ, 2010. — 142 с.
70. Шевнюк О. Традиційний костюм Індії / О. Шевнюк // Мистецтво та освіта. — 2006. — № 4. — С. 52–55.
71. Шевнюк, О. Костюм арабського сходу / Олена Шевнюк // Мистецтво та освіта. — 2007. — № 1. — С. 52–55.
72. Шевнюк, О. Традиційний костюм Китаю / О. Шевнюк // Мистецтво та освіта. — 2006. — № 3. — С. 53–58.
73. Шевнюк, О. Традиційний костюм Японії / О. Шевнюк // Мистецтво та освіта. — 2006. — № 2. — С. 53–57.
74. Шоткова Б. Словацкие народные костюмы [Текст] / Б. Шоткова // Чехословакия. — 1956. — № 1. — С. 12–17.
75. Dexon S. Digital Performance: a history of new media in theater, dance, performance art, and installation. / Steve Dexon. — Cambridge: The MIT Press, 2007. — 53 p.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури : сайт. – Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>.
2. Репозиторій ХДАК. – Режим доступу: <http://195.20.96.242:5028/khk-dak-xmlui/>.
3. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського : сайт. – Режим доступу: <http://mtlib.org.ua/>.
4. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка : сайт. – Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/>.
5. Вікіпедія : вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki>.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

НАРОДНИЙ КОСТЮМ

Програма та навчально-методичні матеріали дисципліни

Укладач:

КУРДУПОВА Олена Миколаївна, старший викладач кафедри народної хореографії

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерний набір Курдупова О. М.

Підписано до друку 25.01.22 р.

Формат 60x84/16, Гарнітура «Times».

Папір офсетний. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 1,6 Тираж 50 прим. Зам. № 0302

Надруковано в копіювальному центрі ФОП Іванової М. А,
свідотцтво В01 № 057818 м. Харків, віл. Римарська, 3/5
т. (057) 764-93-64, 755-79-12